

PUBLIEKE OMROEP

NIEUWSBRIEF

VAN DE RAAD VAN BESTUUR PUBLIEKE OMROEP

NR. 13, 30 NOVEMBER 2005

Waarom een nieuwe inrichting van het publieke omroepbestel?

Vrijdag 25 november jl. heeft de Raad van Bestuur het voorgenomen besluit genomen om met ingang van 1 september 2006 de profielen van Nederland 1, 2 en 3 opnieuw vast te stellen. Na een zorgvuldige afweging is de Raad van Bestuur tot de conclusie gekomen, dat een programmeringsmodel, gegeven de huidige omstandigheden, de beste perspectieven biedt voor een ook in de komende jaren sterke Publieke Omroep.

De Raad van Bestuur geeft met onderstaande notitie een nadere toelichting over het voorgenomen besluit.

1. Probleem

In december 2004 waarschuwde de Raad van Bestuur dat, bij ongewijzigd beleid, de Publieke Omroep binnen enkele jaren zou afsterven op marginalisering. Het kijkcijdaandeel zou dan ruim onder de 30% komen te liggen. Directe oorzaak was de komst van een nieuwe marktpartij. Onderliggend, fundamenteel, probleem was echter dat de drie televisienetten zich vaak tegelijkertijd op dezelfde doelgroepen richtten en daardoor elkaars kijkers kannibaliseerden. Het netto resultaat hiervan is dat de Publieke Omroep voor een groeiende groep Nederlanders (met name jonger dan 50 jaar) niet of nauwelijks aantrekkelijk aanbod blijkt te bieden.

V. Is dat erg?

Zowel overheid, politiek, Raad van Toezicht als Raad van Bestuur hebben zich keer op keer uitgesproken voor een brede sterke Publieke Omroep, voor iedereen. Indien wij de hierboven geschetste ontwikkeling zouden accepteren, spreken we ons eigenlijk uit voor een smalle publieke omroep, steeds meer gericht op ouderen en op de culturele bovenlaag van de samenleving. De facto is de Publieke Omroep daarmee het afvoerputje van commerciële omroepen geworden.

Niet alleen is het daardoor onmogelijk een rol van betekenis te vervullen in de samenleving, bijvoorbeeld op het gebied van sociale cohesie. Al snel komt ook de legitimatie van de publieke omroep als geheel onder druk te staan: waarom nog zulke grote bedragen investeren in een bestel waar steeds minder mensen iets van hun gading kunnen vinden?

V. Wat is afgelopen jaar ondernomen om dit te voorkomen?

Op dringend verzoek van veel omroepen besloten Raad van Toezicht en Raad van Bestuur vorig jaar niet tot een ingrijpende reorganisatie op de netten, maar tot een strategie waarbij binnen de bestaande thuisnetten een aantal programmatische verbeteringen zouden worden doorgevoerd. Alle partijen waren het erover eens dat een kijkcijdaandeel van 34,5% daarbij als ondergrens moest worden gesteld (het kijkcijdaandeel bedroeg in januari 2005 nog 36,5%).

2. Waar staan we nu?

Inmiddels zijn wij een jaar verder en geconstateerd moet worden dat de negatieve spiraal, eerder en in sterkere mate dan al was voorzien, is ingezet. Het kijktijdaandeel bedraagt op dit moment 31,8% ten opzichte van 36,5% in dezelfde periode van vorig jaar en zonder ingrijpen daalt dit in 2006 verder naar 30,5%. De vergrijzing van het kijkerspubliek zet zich daarbij voort, omdat in de leeftijdsgroep 20-50 jaar het kijktijdaandeel daalt van 28,4% in de periode tot september 2005, tot 22,5% in 2006. Jongeren en Nieuwe Nederlanders worden nog minder dan voorheen bereikt. Tevens blijkt dat de Publieke Omroep substantieel minder is vertegenwoordigd in de voorkeurssets van kijkers en dat Nederland 3 daar in het geheel niet meer in voorkomt. Bovendien lopen de financiële tekorten op televisie voor de A-omroepen/NPS op tot ca. € 161 mln over 2007 en 2008, waardoor de kwaliteit van ons aanbod onder druk komt te staan.

V. Wat betekent dat voor de programma's en werkgelegenheid in 2007?

De komst van een nieuwe speler betekent hoe dan ook een substantieel financieel verlies. In 2007 moet er bij televisie minimaal € 70 mln worden bezuinigd, voor welk oplossingsmodel hierna ook wordt gekozen. Dat kan alleen door te schrappen in programma's en daarmee in werkgelegenheid. Anders gezegd zullen er naar verwachting alleen al bij televisie in 2007 ca. 400 banen verdwijnen. Op dit moment kunnen er geen exacte voorspellingen gedaan over het verdwijnen van specifieke programmatitels, deels ook omdat dit een zaak is van omroepen zelf.

V. Wat betekent het voor de programma's en werkgelegenheid in de jaren daarna?

Bij ongewijzigd beleid zullen de tekorten na 2007 verder oplopen door voortzetting van de negatieve spiraal. Doordat er minder geld kan worden geïnvesteerd in de programma's, wordt het verlies aan kijktijdaandeel groter, is er daardoor nog minder geld om in programma's te investeren en daalt het kijktijdaandeel verder. Dit proces is een op een gekoppeld aan de werkgelegenheid.

3. Oplossingsmodel

De Raad van Bestuur heeft, uitgaande van de doelstellingen van het Tussentijds Concessiebeleidsplan, een groot aantal oplossingsmogelijkheden onderzocht. Uiteindelijk ging de keus tussen twee modellen: het huidige verbeterd thuisnetmodel of een programmeringsmodel. Dit laatste model gaat uit van andere netprofielen, een niet proportionele budgetverdeling over de netten en netoverschrijdende programmering en daarmee van een andere wijze van zendtijndeling dan tot dusverre gebruikelijk is geweest. Na een zorgvuldige afweging van de voor- en nadelen van beide modellen en ook van alle daarbij in aanmerking komende belangen, daarbij rekening houdend met zowel inhoudelijke als kwantitatieve overwegingen, komt de Raad van Bestuur tot de conclusie dat alleen een programmeringsmodel gegeven de huidige omstandigheden perspectieven biedt om een sterke Publieke Omroep voor verval te behoeden.

V. Welke gedachte ligt ten grondslag aan het oplossingsmodel?

De belangrijkste opgave voor de Raad van Bestuur voor de komende jaren is om het proces van afkalvend bereik om te buigen. Immers, bij een doorzettende daling ontvalt uiteindelijk de legitimatie van de Publieke Omroep.

De kwaliteitsstandaard van de programma's is over het geheel genomen goed en vormt dus niet het probleem. Natuurlijk is het zo dat sommige individuele omroepen beter zouden kunnen en moeten presteren dan thans het geval is. Echter, ook bij optimalisering van die prestaties kunnen de problemen op het gebied van het bereik niet worden opgelost. Dat laatste heeft te maken met de inadequate netprofilering. Nederland 1 en Nederland 3 vissen qua publiek op dit moment deels in dezelfde vijver. Als het ene net succesvol is gaat dat ten koste van het andere en vice versa. Daarnaast kan door de huidige netprofilering onvoldoende gebruik gemaakt worden van doorkijk-effecten en zendertrouw. De oplossing moet daarom gezocht worden in het creëren van een betere omgeving voor de programma's.

V. Op welke wijze moeten de netprofielen worden aangepast?

De Raad van Bestuur is o.a. te rade gegaan bij de VRT die zich een aantal jaren geleden in een vergelijkbare positie bevond van sterk teruglopende kijktijdaandelen en daardoor afkalvend draagvlak. De ervaringen daar, maar ook bij andere publieke omroepen in West-Europa, tonen aan dat alleen netprofielen op basis van kijkgedrag bijdragen aan optimaal publieksbereik. Doorslaggevend voor kijkgedrag zijn leefstijlgroepen. De inrichting van profielen langs politieke, levensbeschouwelijke of culturele stromingen, zoals bij de printsector gebruikelijk is, werkt niet voor omroep.

4. Netprofielen

Mede op basis van ervaringen bij andere publieke omroepen in West-Europa is gekozen voor de volgende netprofielen:

**Het eerste net moet een breed, samenbindend, familiaal karakter hebben, gebaseerd op gemeenschappelijke ervaringen. Een Europese benchmark leert dat een model met één breed net veel leefstijlgroepen aanspreekt en daardoor de sociale cohesie bevordert.*

**Het tweede net moet zich richten op meerwaarde, individuele verrijking, diepgang en zingeving. Daarmee doet dit net vooral recht aan de publieke taak t.a.v. informatie, verdieping, educatie, cultuur en zingeving.*

**Het derde net moet ten slotte een dynamisch, vernieuwend, eigenzinnig en jong karakter hebben. Dit wordt bereikt door een bundeling van programma's voor een jonger publiek (20-50 jaar). Daarbij is meer dan op beide andere zenders programmatische vernieuwing het speerpunt.*

V. In hoeverre is er in dit model nog sprake van drie evenwichtige publieke netten?

Er is sprake van drie volwaardige publieke netten met een volledige programmamix (dus met zowel amusement als ook informatieve programma's). Wel zullen de drie netten onderling het accent op andere kenmerken leggen. Uitgangspunt is dat alle programma's moeten voldoen aan de publieke waarden die geformuleerd zijn in het Tussentijds Concessiebeleidsplan.

Omdat de drie netprofielen zijn gebaseerd op kijkgedrag van elkaar uitsluitende leefstijlgroepen, zullen de verschillen tussen de netten toenemen. Niet alleen verhoogt dit het bereik; ook de pluriformiteit van het publieke bestel als geheel wordt hierdoor versterkt.

V. In hoeverre kan er met de uiteenlopende spelers op een net nog een eenduidige programmering worden gerealiseerd?

De doorkijkpunten zijn wellicht minder aanwezig tussen de avonden, maar zijn wel voorzien binnen een avond. Bovendien is rekening gehouden met een effectieve crosspromotie, waardoor kijkers ook via andere netten optimaal worden geïnformeerd over de programmering.

Bovendien zijn tussen de avonden zogenaamde horizontale 'ankerpunten' ingebouwd om de beoogde doelgroepen te binden.

V. Waarom is er niet voor gekozen om binnen de bestaande thuisnetindeling een verbreding c.q. verjonging van het bereik te realiseren?

Het is geen oplossing om de bestaande netten dezelfde leeftijd- en leefstijlgroepen te laten bedienen. Dit zou indruisen tegen het kijkgedrag van het publiek dat immers leefstijlgebonden is. Bovendien zouden er hierdoor de facto drie elkaar beconcurrerende publieke omroepen naast elkaar ontstaan, waardoor de onderlinge kannibalisering van kijkers alleen nog maar verder zou toenemen.

5. Effecten voor omroepen

V. In hoeverre kunnen programmamakers uit de voeten met de nieuwe netprofielen?

De identiteit van omroepen blijft tot uitdrukking komen in de programma's, misschien zelfs nog wel meer dan voorheen. Doordat de netprofielen en doelstellingen eenduidiger worden, zal het voor programmamakers in beginsel alleen maar eenvoudiger worden. De recente geschiedenis toont aan dat geen enkel model de garantie biedt dat beeldbepalende makers bij de Publieke Omroep blijven en niet zullen overstappen naar commerciële zenders. Dat een model door sommigen zal worden aangegrepen om een dergelijke overstap te rechtvaardigen, is niet te voorkomen.

V. Is er nog ruimte voor samenwerking tussen omroepen?

Ook in een programmeringsmodel zijn tal van samenwerkingsconcepten denkbaar. Zo blijven er bijvoorbeeld netredacties, kan worden samengewerkt op facilitair gebied, kunnen gezamenlijke actualiteitenrubrieken en drama-initiatieven blijven bestaan en kan op themakanalen en binnen radio- en internetredacties worden samengewerkt. De mate en de vorm waarin de samenwerking gestalte krijgt is voor een groot deel afhankelijk van keuzes van individuele omroepen.

V. Zijn omroepen nog wel herkenbaar voor het publiek?

Kijkgedrag is gebaseerd (in volgorde van belangrijkheid) op:

1. programma's
2. netten
3. omroepen (dit geldt alleen voor sommige publieksgroepen)

De herkenbaarheid van omroepen is in geen enkel model een vanzelfsprekendheid. Dat geldt voor het huidige thuisnetmodel in gelijke mate als voor een programmeringsmodel. De maatschappelijke verankering wordt met name gerealiseerd door de programma's van omroepen en krijgt juist door het programmeringsmodel een extra impuls, omdat programma's in een optimale context worden geplaatst.

V. In hoeverre is er bij de berekening van de effecten rekening gehouden met commitment van bespelers?

Het programmeringsmodel kan voor individuele omroepen in allerlei opzichten (bereik, missie, budget) grote voordelen opleveren. Echter, het is ongetwijfeld ook zo dat de effectiviteit staat of valt met constructieve medewerking van omroepen. Dat laatste is een keuze van omroepen zelf. Een keuze die niet alleen de Publieke Omroep als geheel raakt, maar uiteindelijk ook henzelf en hun medewerkers.

6. Vergelijking modellen

De Raad van Bestuur heeft het programmeringsmodel en het verbeterd thuisnetmodel op een aantal factoren onderling vergeleken.

V. Wat zijn de effecten van de modellen op de budgetten?

Programmeringsmodel		Thuisnetmodel	
Initieel tekort	- € 161 miljoen	Initieel tekort	- € 161 miljoen
Extra Sterinkomsten	+ € 44 miljoen	Extra verlies Ster	- € 20 miljoen
Uiteindelijk tekort	- € 117 miljoen	Uiteindelijk tekort	- € 181 miljoen

Het verschil tussen de tekorten van beide modellen is € 64 miljoen (circa € 4 miljoen per omroep per jaar)

V. Wat zijn de effecten op de programmamix in beide modellen?

De programmering van het thuisnetmodel is gebaseerd op de huidige programmatitels. Er zijn dan ook slechts kleine effecten voor de genremix op de drie netten. Op Nederland 2 stijgt het percentage nieuws & actualiteiten en daalt het percentage non-fictie vanwege het doorprikken van het Journaal van 20.00 uur. Voor het overige zijn er geen ingrijpende wijzigingen in de mix, omdat bezuinigingen vooral worden gerealiseerd door een verschuiving van eigen product naar aankoop/herhaling.

	Thuisnetmodel				Publieksmodel			
	NL 1	NL 2	NL 3	PO	NL A	NL B	NL C	NLABC
Nieuws & Actualiteiten	19%	20%	17%	19%	29%	21%	5%	20%
Non-fictie	51%	15%	35%	33%	25%	54%	16%	33%
Sport		24%		8%	13%	0%	7%	7%
Fictie Nederlands	2%	10%	9%	7%	6%	10%	10%	8%
Fictie buitenlands	17%	11%	17%	15%	9%	5%	31%	13%
Amusement	10%	15%	21%	15%	17%	7%	29%	16%
Muziek & Dans	1%	5%	2%	3%	1%	3%	3%	2%

Ook in het programmeringsmodel is binnen de drie nieuwe profielen zoveel mogelijk gebruik gemaakt van huidige programmatitels. Wel vindt er een beperkte verschuiving plaats in de programmamix, vooral door het profiel van Nederland C (meer ruimte voor drama). Het publieke karakter van alle drie de netten blijft gehandhaafd.

V. Wat zijn de effecten op inhoudelijke doelstellingen van het Tussentijds Concessiebeleidsplan?

	Doelstelling	Thuisnet - model	Program. - model
Fictie	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Op elk televisienet tenminste 1 nieuw Nederlandse dramaserie per jaar ▪ Op elk televisienet primetime passend binnen netprofiel tenminste 250 uur fictie (Nederlands en buitenlands) ▪ Vaste geprofileerde slots op alle netten ▪ Aantrekkelijker aanbod voor prioritaire groepen → Vooral op Nederland C veel aanbod voor jongeren/Nieuwe Nederlanders) ▪ Jaarlijkse coproductie in minimaal 17 Nederlandse speelfilms ▪ Jaarlijkse productie van 6 Telefilms 	☒ ☒ ☒ ☒ ☒ ☒	☒ ☒ ☒ ☒ ☒ ☒
Levensbeschouwing	<ul style="list-style-type: none"> ▪ De Publieke Omroep verzorgt minimaal 350 uur nieuwe programmering over levensbeschouwelijke onderwerpen en thema's → Herkenbaar op Nederland B 	☒	☒
Kunst	<ul style="list-style-type: none"> ▪ De Publieke Omroep verzorgt minimaal 350 uur <u>nieuwe</u> kunstprogrammering (minder nieuw product vanwege verschuiving naar meer aankoop/herhaling i.v.m. bezuiniging) 	?	?
Documentaires	<ul style="list-style-type: none"> ▪ De Publieke Omroep zendt jaarlijks minimaal 100 nieuwe Nederlandse documentaires uit (wel minder nieuw product vanwege verschuiving naar meer aankoop/herhaling i.v.m. bezuiniging, 100 nieuwe documentaires haalbaar) → Dagelijks op werkdagen een documentaireslot op Nederland B 	☒	☒
Educatie	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Alle netten bieden specifieke educatieve programma's ▪ Educatieve taak t.a.v. integratie (o.a. taal) 	☒ ☒	☒ ☒
Sport	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Een gevarieerd sportaanbod, met aandacht voor grote en kleine sporten ▪ Behoud breed sportaanbod (grote sportevenementen) 	☒ ☒	☒ ☒
Amusement	<ul style="list-style-type: none"> ▪ De Publieke Omroep verzorgt jaarlijks minimaal 500 uur nieuw aanbod aan amusementsprogramma's → vooral op Nederland A en C ▪ De Publieke Omroep besteedt jaarlijks minstens 25 uur aan cabaret (registraties) en kleinkunst (nieuw) → vooral op Nederland A en C ▪ De Publieke Omroep besteedt jaarlijks tenminste 75 uur aan satire (nieuw) 	☒ ☒ ☒	☒ ☒ ☒

V. Wat zijn de effecten op specifieke programmagenres en -titels?

Op dit moment kunnen er geen voorspellingen worden gedaan over het verdwijnen van specifieke programmatitels. Deels is dit afhankelijk van de keuze voor een bepaald oplossingsmodel, deels is dit ook een zaak van de omroepen zelf. In beide modellen moet hoe dan ook fors worden bezuinigd (in thuisnetmodel € 181 miljoen over een periode van 2 jaar, in programmeringsmodel € 117 miljoen over diezelfde periode). In dit laatste model blijft uiteindelijk wel meer budget beschikbaar voor programma's.

V. Wat zijn de effecten op nieuws en actualiteiten?

In het thuisnetmodel leiden bezuinigen bijvoorbeeld tot overwegingen om te stoppen met Journaals overdag of om één nieuwe redactie drie nieuwe programma's te laten maken, in plaats van de huidige rubrieken *Netwerk*, *Twee Vandaag* en *NOVA/DHV*. In het

programmeringsmodel blijven de Journaals overdag bestaan en blijft er ruimte voor de bestaande actualiteitenrubrieken *Netwerk*, *Twee Vandaag* en *NOVA/DHV*. In het conceptschema staat op Net B om 20.30 uur een balk met 'opinie/debat'. Als omroepen daarvoor kiezen kan dat *Netwerk* blijven. In het profiel van de zender is het echter ook mogelijk dat omroepen dagelijks een eigen titel brengen.

V. Wat zijn de effecten op informatieve programma's?

Conform het Tussentijds Concessiebeleidsplan moet er in beide modellen hoe dan ook de komende jaren een verschuiving worden gerealiseerd van non-fictie naar fictie. In het programmeringsmodel blijft uiteindelijk mogelijk meer budget beschikbaar voor informatieve programma's.

V. Wat zijn de effecten op levensbeschouwelijke programma's?

In beide modellen is evenveel ruimte gereserveerd voor doelgroepprogramma's en kleinere programmering, w.o. levensbeschouwelijke programma's, als thans het geval is.

V. Wat zijn de effecten op documentaires?

In het Tussentijds Concessiebeleidsplan is aangegeven dat de Publieke Omroep jaarlijks minimaal 100 nieuwe Nederlandse documentaires uitzendt. Beide modellen gaan uit van datzelfde aantal. In het programmeringsmodel wordt op werkdagen op Nederland B een documentaireslot herkenbaar geprogrammeerd.

V. Wat zijn de effecten op dramaproductie of Nederlandse speelfilm?

In het Tussentijds Concessiebeleidsplan is in beginsel een verschuiving voorzien van non-fictie naar meer fictie. In het programmeringsmodel kan die verschuiving makkelijker worden gerealiseerd omdat er minder hoeft te worden bezuinigd op programmabudgetten dan in een thuisnetmodel. Tevens is er hierdoor in het programmeringsmodel meer ruimte voor diversiteit, nieuwe producties en langer lopende titels.

V. Wat zijn de effecten op kunst en cultuur?

In beide modellen wordt een gelijkblijvende hoeveelheid kunst- en cultuurprogramma's uitgezonden op vergelijkbare timeslots als thans het geval is. Wel staat in beide modellen mogelijk de hoeveelheid nieuwe producties onder druk. In het programmeringsmodel worden de programma's met name geprogrammeerd op Nederland B. Ook op Nederland C is vanwege het vernieuwende/innovatieve karakter van het net plaats voor kunst en cultuur. Zo worden evenementen met jongere doelgroepen (Pinkpop/Lowlands) op dit net geplaatst.

V. Wat zijn de effecten op amusement (zoals kennisquizen, verstrooiing, satire en cabaret of groot amusement)?

De keuze voor één van beide modellen heeft in principe geen gevolgen voor de hoeveelheid amusement die wordt uitgezonden. De aard van het amusement kan mogelijk veranderen als in het programmeringsmodel op het derde net meer vernieuwend wordt geprogrammeerd.

Mocht u de tabellen in de tekst niet goed kunnen lezen, dan kunt u het beste de meegestuurde bijlage openen.

CONTACT

Heeft u vragen of opmerkingen over deze nieuwsbrief? Mail dan naar nieuwsbrief@omroep.nl.

CHECK IN

Mocht u deze mail doorgestuurd hebben gekregen en wilt u op de mailinglijst? Klik dan [hier](#).

CHECK OUT

Als u deze e-mail nieuwsbrief niet meer wenst te ontvangen, klik [hier](#).

PUBLIEKE OMROEP

©2005 PUBLIEKE OMROEP

